

OPPROP: Atomenergibyrådet IAEA ingen verdig fredsprismottaker

I dag tildeles Nobels fredspris i to like deler til det internasjonale atomenergibyrådet IAEA og byråets leder Mohamed El Baradei. Mens vi gratulerer El Baradei med prisen og oppfordrer ham til å bruke sin posisjon og prestisje til å reformere IAEA, tar vi sterk avstand fra tildelingen til atomenergibyrådet.

Atomenergibyrådet IAEA er ingen verdig priskandidat. Selv om IAEA arbeider for å begrense spredningen av atomvåpen gjennom Ikkespredningsavtalen, er byrådet samtidig pådriver for økt utbredelse av atomkraft. Dette er en snart 50 år gammel selvmotsigelse.

Til tross for at Ikkespredningsavtalen er en svært viktig avtale, har byrådet dessverre hatt langt større suksess med å spre atomkraft enn å begrense atomvåpnene. En av grunnene er IAEA sin dobbeltrolle som både kontrollør og teknologispreader.

Da byrådet i oktober annonserte at det ville benytte fredsprispengene til reklame for atomkraft i fattige land, framfor for eksempel å styrke arbeidet med ikkespredning, viste det nok en gang hvordan byråets atomideologer ikke innser at atomvåpen er en logisk konsekvens av atomkraft. Pengene skal nå gå til kreftarbeid.

På mange måter illustrerer det pinlige forslaget om å bruke prispengene på atomreklame hvor ironisk IAEA sitt doble mandat om atomkraft og atomvåpen egentlig er: Ved å legge til rette for mer atomkraft, repressering av plutonium og anrikning av uran, ligger veien allerede 90% åpen for å produsere atomvåpen. Gjennom IAEA har Nobelkomiteen derfor nominert en av verdens største spreadere av atomteknologi til fredsprisen. Byrådet har blant annet hatt sentrale roller ved spredningen av atomteknologi og spaltbart materiale til både Irak, Nord Korea og Iran. Dette har utvilsomt bidratt til økt global usikkerhet - ikke fred.

Til tross for uryddighetene i eget byrå har Mohamed El Baradei markert seg som en saklig og balansert leder som modig har frontet tiltak mot atomtrusselen. Det står respekt av innsatsen for å skaffe fakta om Iraks påståtte atomvåpenprogrammer gjennom inspeksjoner med Hans Blix våren 2003. Den samme integriteten har forhåpentligvis betydning også overfor Iran og Nord Korea. Sammen med innsatsen for å gjenopplive avtaleverket for ikkespredning av atomvåpenteknologi, kravene om at atommaktene faktisk reduserer sine arsenaler og stanser utvikling av nye atomvåpen, gjør dette El Baradei til en akseptabel priskandidat. Om han også makter å reformere IAEA bort fra dobbeltrollen som både atomenergipådriver og kontrollorgan, vil han på sikt kunne gå inn i rekken av verdige vinnere.

El Baradei burde fått prisen alene. Gjennom delingen svekker Nobelkomiteen budskapet om personlig integritet i krisesituasjoner og behovet for å revitalisere ikkespredningsavtalen. IAEA på prispodiet gjør dagen til en sørgelig dag.

Berit Ås, tidligere leder i SV
Fredrik S. HEFFERMEHL, Den internasjonale Vanunu-komiteen
Edel Baukes, Internasjonal kvinneliga for fred og frihet, IKFF
Eva Fidjestøl, Internasjonal kvinneliga for fred og frihet, IKFF
John Jones, Ignis
Johannes Wilm, talsperson Blindern Fred

Sondre Båtstrand, talsperson Grønn Ungdom

Trude Malthe Thomassen, talsperson Miljøpartiet De Grønne
Vegard Velle, IS

Bård Lahn, nestleder Natur og Ungdom

Nils Bøhmer, Bellona

Lars Haltbrekken, Leder Norges Naturvernforbund

Arild Hermstad, daglig leder Framtiden i våre hender

Kurt Oddekalv, Norges Miljøvernforbund

Truls Gulowsen, Greenpeace